

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Titulus XXXIII. De Conversione Infidelium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

TITULUS XXXIII.

DE CONVERSIONE INFIDELIUM.

um in precedente tit. actum sit de conversione conjugatorum ad Religionem, ex occasione subicitur, de conversione infidelium conjugatorum ad Fidem.

quæ ita contraxerunt, divorcium petere non posse.

SUMMARIUM.

1. *Cujus maritum quis occidit, ejus uxorem ducere non potest, si ipsa necem mariti cooperata sit.*
2. *Plura tamen requiruntur, ad impedimentum hoc criminis incurrendum.*

Notandum. Si quispiam maritum occidat, uxorem ejus in matrimonium ducere non potest, si & ipsa ad mortem cooperata est, secus si cooperata non est. *c. si quis 5. & sequente causa 31. q. 1. & ibi cui l. 5. t. 10. p. 4. c. 10. v. 1.* Ratio patris partis est, quia Ecclesia ex justa causa discernere potest impedimentum dirimens matrimonium.

Dices: hoc Ecclesiæ decretum, prædictum pœnale, seu in criminis pœnam editum, non potest afficere Saracenos, seu infideles. Respondetur cum *Henric. l. 12. c. 14. n. 2. & ibi l. 7. de matr. d. 78. n. 3.* hæc pœna, seu impedimento Canonico infidelem non affici, nisi indirectè, & per accidens, quia mulier fidelis, quæ in mortem mariti cooperata est occisori, contrahit impedimentum, quò minus eum in matrimonium accipere possit, consequenter etiam infidelis, qui ad fidem convertatur, impeditus est: quòd ponamus uxorem, quæ occisori infideli in morte mariti cooperata fuit, etiam infidelem fuisse, & postea ambos ad fidem converti, nihil impedit, quò minus in matrimonio copulentur, cum neque ante baptismum impedimentum contraxerint, neque in baptismo contrahant, imò magis canonice, & annexæ pœnæ per Baptismum dirimantur, uti docui *l. 8. t. 1. p. 1. c. 6. n. 3.*

CAPITVLVM I.

Laudabilem.

PARAPHRASIS.

De duobus interrogatus est Cælestinus III.

Primò, Saraceni, cum in captivitate essent, Christianarum quarundam maritos ex insidijs occiderunt; postea verò earundem mulierum operâ ad fidem Christi conversi sunt. Queritur, an has mulieres uxores ducere possint, aut si duxerunt, matrimonium consistat. Respondet Papa, quòd mulieres, quæ mortem maritorum machinatæ sunt malitiosè, Saracenis occisoribus, etsi eos ad fidem converterint, nubere non possint, neque, si jam ipsis adhæserunt, tolerari debeant, cum damnum tale tali lucro Ecclesia compensare non solet. Alterum, quidam Saraceni Christianos occiderunt, & Christiani vicissim Saracenos, postea ad fidem conversi Saraceni, mulieres eorum, quos in bello occiderunt, sibi matrimonio copulârunt, & vicissim Christiani occisorum Saracenorum mulieres, postquam ad fidem conversæ sunt, acceperunt: eæ verò divorcium, cognita morte priorum conjugum, constanter petierunt. Respondet Papa, cum hæc mulieres virorum suorum mortem non procuraverint, matrimonium inter diuersas personas licitè contrahi potuisse, &

que bene notavit hic Barbofa n. 2. necessarium enim est ad hoc impedimentum, ut uxor v. g. cooperata fuerit, seu activè concurrerit, videlicet consilio, mandato, aut facti executione ad necem mariti, unà cum viro; & quidem ex intentione id egerint, ut post mortem illius inter se contrahere possint secundum doctrinam Sanchez cit. d. 38. n. 13. *argum. cit. c. si quis, & c. sequentis*, eum enim id frequenter accidere possit, ut duo, mutuo amore illecti, conspirarent in mortem conjugis, ut inter se contrahere possent, idè merito ad hanc occasionem retundendam, impedimentum matrimonium dirimens introductum est. Quare nihil interest, si uxor aliqua cum viro conspirarit in mortem mariti sui, si uxor cum muliere aliqua conspirarit in mortem uxoris suæ, dummodo occisio secuta sit, prout ex *cit. c. & alijis juribus* clarè colligitur. De eo dubitatur, num ad incurrendum hoc impedimentum sufficiat, si uxor necem mariti, à viro aliquo, intentione matrimonij cum ipsa contrahendi patratam, postea rescians, ratam habeat. Regat *cum Gloss. fin. hic Ioan. And. n. 7. & Abbas n. 10.* rationem bene dat *Gloss.* quia edictum hoc statuens impedimentum, prohibitorium est, idè non extendendum ultra casum expressum; quare etsi satis constet *ex c. si qua mulier c. c. 31. q. 1.* consulentem, & mandantem homicidium fieri, inter insidiantes, & machinantes enumerari, & idè hoc pœnali edicto comprehendi, nullibi tamen est expressum de ratum habente. Cùm igitur hæc juris æquiparatio (ut ratum habens mandanti æquiparetur *Reg. 10. in 6.*) fictio quædam sit, non debet in hoc casu introduci, quandoquidem re ipsa, & verè non est mandatum, aut ullus influxus in necem. Quare tamen generalis regula sit, quòd ratihabito subsequens mandato æquiparetur *cit. Reg. 10.* & quidem etiam in pœnis, uti constat *ex c. cum quis 23. de sentent. excommunicationis in 6.* ubi decernitur, eum, qui Clerici occisionem suo nomine factam (id enim necessarium est, ut ratihab-

bitio mandatum censetur) postea ratum habet, excommunicationem contrahere, & ita docent *Bart. & alij in l. 1. §. sed est. ff. de vi*, attamen excipiendum est à regula, nisi lex pœnam, seu impedimentum ac inhabilitatem aliquam ex speciali consideratione decreverit, quòd aliquis ad delictum activè concurrerit, tunc ratum habens, quod factum est, non potest æquiparari mandanti, cùm verè non concurrerit, si moraliter, siue physicè, cùm ad præteritum non sit potentia; quâ ipsâ ratione ratam habens occisionem Clerici, nec irregularitatem, nec damni refarciendi obligationem contrahit, eò quòd etiam hæc obligationes requirant influxum causalem, qui in ratihabente non est, cùm nullus possit esse causalis influxus, in opus penitus transactum, uti dixi.

CAPITVLVM II.

Ex litteris.

PARAPHRASIS.

Judæus ad fidem Christi conversus uxore in Judaismo persistente petijt à iudice, ut filius quadriennis sibi relinqueretur, ad fidem Catholicam etiam perducendus; sed mater se opposuit, quòd puer infans esset, idèoque potiùs materno, quàm paterno solatio indigens, sibi que antepartum onerosus, in partu, & post partum laboriosus fuerit; quocirca etiam matrimonium non à patre, sed à matre nomen acceperit; atque idè puerum convenientius apud ipsam mansuram. In hac controversia respondet Gregorius IX. cùm filius non in matris, sed patris, cujus & familiam sequitur, potestate consistat, atque in tali ætate filius non debeat permanere apud eas personas, de quibus suspicio esse possit, quòd salutem, aut vitam ejus insidiantur; insuper post triennium ætatis apud patrem, si suspectus non sit, ali debeat, & educari; ob

Hhh 2

has

has causas, maximè autem in favorem Fidei Christianæ, patri puerum assignandum esse.

SUMMARIUM.

1. A matre matrimonium accepit nomen.
2. Filius legitimus in Patris potestate, & cura est.
3. Facto divortio cuiuslibet liberi adjudicandi?

1 Notandum primò, Matrimonium à matre nomen accepit, quia in prolis generatione, qui est finis matrimonij, mater magis, quàm pater laborat, & affligitur. Ita Sánchez de mat. in proamio n. 4. At verò patrimonium à patre dicitur, quia ad patrem potius, quàm ad matrem pertinet, necessaria providere.

2 Notandum secundò, Filius in patris potestate & cura est, *Institutis de pat. potest. S. ult.* non in potestate matris. *l. mulierem s. cod. de adop.* & dixi *l. 3. r. 4. c. 8. n. 1.* Quare & nomen & familiam patris, non matris filij sequuntur, *inst. de legit. agnat. tutel. S. autem in fine.* Excipe, quòd pater filium illegitimè natum etiam naturalem in potestate non habet *inst. de nupt. S. ult.* nam sicuti dicitur *eodem tit. in principio*, in potestate nostra sunt liberi, quos ex justis

nuptijs procreavimus; si tamen principè curæ traditus sit filius, vel per subsequens matrimonium legitimatus, in patris potestatem redigitur *est. S. ultimo.*

Notandum tertio. Facto divortio inter conjuges pater saltem post triennij exatam, cum à matris uberibus, & lactatione puer abstractus est, jus habet in filium, ut pater ipsum, & sub cura ejus permaneat, ut patet dicitur, & docuit Sylv. v. filius q. 21. Sánchez 10. de mat. disp. 20. n. 1. Limitari nomen debet, quòd præcipuè spectandum est commodum filij, seu apud quem parvitas tutius, & sine periculo mansurus sit, ab eoque tradi debet fideli, & non infideli, ut hic, & tradit Sylv. & Sánchez, locuplet. l. 1. r. 1. qui alere possit, non inopi, ideoque publico arbitrio opus est. *l. unica cod. divort. l. 1. Denique attendendum, uter causam divortio dederit, prout dixi l. 5. r. 10. p. 1. c. 1. n. 19.*

Coroll. Plures causæ fuerunt, ob quas mulier à petitione pueri repulsa fuerat, ea tamen præcipua, quia ob fidei favorem, atque perversionis periculum, puerulus non relinqui non debeat, & si ponamus infantiam, seu cunas adhuc eum fuisse; summa enim est ratio, quæ pro Religione facit. *L. Sunt persona 43. ff. de Religiosis &c.*

